

**NÁVRHY ZMĚN A OPATŘENÍ PRO OBDOBÍ
PŘED DALŠÍ KŮROVCOVOU SEZÓNOU**
(stav ke dni 13. 9. 2018)

Období nadcházejícího podzimu a zimy bude zcela zásadním obdobím pro další vývoj kůrovcové kalamity v ČR. Rezignace na boj s kůrovcovou kalamitou by znamenala popření hlavních principů povolání lesníka, ale také opomenutí základního faktu, že celé lesní hospodářství je doposud financováno z produkce dříví

Je nezbytné neprodleně odstraňovat kůrovci napadené stromy a pro kůrovce atraktivní dříví. Proto je třeba soustředit maximum personálních a technologických kapacit právě k sanitárním těžbám, ale také motivovat všechny vlastníky a správce lesů, aby tato opatření nepodcenili.

Návrhy by měly směřovat k opatřením, která jsou základním předpokladem pro efektivní boj s kůrovcem v další sezóně, a to bez ohledu na vývoj počasí a podporu vlastníků lesů v těchto opatřeních.

Zároveň je nezbytné si uvědomit, že zastavení nebo alespoň zpomalení kůrovcové kalamity je možné jen v případě, že budou konat všichni vlastníci lesů.

PODPORA VLASTNÍKŮ LESŮ

- **Stát by měl ustoupit od požadavku na odvod hospodářských výsledků státních lesů do státního rozpočtu**, a to včetně zisků za rok 2018 a naopak alokovat podporu vlastníkům lesů a kompenzovat náklady na boj s kalamitou jako způsob minimalizace možných budoucích škod. Pečlivě zvážit podporu i státních vlastníků lesů.
- **Intervenční výkup dříví státem** (se zvýhodněním pro malé vlastníky, kde by bylo žádoucí, aby součástí intervenčního nákupu byla i těžba a sanace). Tendr SZIF na výkup dříví a skladování. Dříví nakoupí SZIF a ve vhodné době jej bude uvádět na trh (určeno pro nestátní vlastníky).
- **Zajistit letecký monitoring pro vlastníky lesů**. Navýšení rekognoskačních letů MZe a umožnění periodického absolvování těchto letů zástupcům vlastníků.
- **Zásadní zjednodušení systému žádostí o příspěvky na hospodaření.**
- **Zvýšení podpory zalesňování po kalamitních těžbách.**
- Zvážení zavedení jednotné podpory obnovy lesa vztážené na ha/kalamitní plochy.
- Zavedení nových podpor (ochrana proti zvěři).
- Zrušení povinnosti registrace příspěvků na hospodaření.
- **Podpora správy malých vodních toků Lesů ČR** z důvodu protipovodňových opatření a zlepšení zdržování vody v krajině.
- **Finanční podpora přepravy kalamitního dříví po železnici** – snazší hledání nových trhů.
- V rámci „kotlíkových dotací“ upřednostnit výměnu kotlů za kotle spalující dříví.

OCHRANA LESA

- **Zastavení veškerých úmyslných těžeb smrku** (s výjimkou výchovných těžeb do 40 let) na (časově ohraničené období např. únor-listopad) na celém území ČR pro období kalamity. V tomto období také plošně **zakázat těžbu stojících kůrovcových souší** (s výjimkou stromů u budov, komunikací a železnice). Odložení těžby sterilních kůrovcových souší představuje také úsporu plochy pro uskladnění kalamitního dříví a pomalejší ztrátu kvality dříví. Úmyslnou těžbu v tomto období povolit pouze na základě souhlasného stanoviska ORP.
- **Podpora skládkování a asanace** - finanční podpora pronájmu vhodných ploch, které si lesnické subjekty lokálně sjednají a podpora všech efektivních metod asanace v lesích bez ohledu na místo uskladnění dříví.
- Vyjednat s EU možnost využití dotované zemědělské techniky (traktory, přívěsy, nákladní automobily) pro pomoc s logistikou kalamitního dříví pro sezónu 2019 a následující. Tato technika v období podzim-zima není plně využita a mohla by významně napomoci například při dopravě a zřizování skládek dříví, pro něž není odbyt.
- Po dobu trvání kalamity umožnit vlastníkům lesů na základě souhlasu SSL asanaci aktivního kůrovcového dříví na sousedících pozemcích (poté co vlastník nezareagoval na výzvy OLH a SSL)
- Zajištění dostatečného množství prostředků pro ochranu lesa a zejména diferencovat používané metody, které mohou potřebu snížit (např. metoda Mercata, EDN metoda, odkorňování pomocí hlavic harvestorů nebo odkorňovačů).
- Apelovat na vlastníky lesů k předzásobení se těmito prostředky.
- Podpora a propagace nových efektivních metod v ochraně lesa. Uskutečnit změny legislativy pro zjednodušení nakládání s prostředky na ochranu lesa.
- Umožnění skládkování dříví i na zemědělské půdě, aby zemědělci nepřicházeli o dotace.

EFEKTIVITA

- **Zamezení chaotického přesouvání kapacit u státních lesů a výrazně posílit tlak na personál správce lesů i lesnických firem na efektivitu nahodilých těžeb.**
- **Zajistit zvýšení produktivity lesní výroby** – vytvoření podmínek pro lesnické firmy k navýšení kapacit.
- **Dočasné ustoupení od pravidel pro přenos reprodukčního materiálu ve vybraných lokalitách a u předem definovaných dřevin** za účelem prioritního zalesnění kalamitních holin tam, kde nebude docházet k dostatečnému přirozenému zmlazení a kde bude odklad zalesnění představovat riziko z pohledu eroze či zadržování vody v krajině.

- **Omezení zpracování klestu po těžbě pro energetické účely a navýšení podpory drcení klestu a ponechání na ploše. Uvolněné kapacity využít pro štěpkování méně kvalitních „sortimentů“ kůrovcového dříví.**
- Zásadní zjednodušení smluvních vztahů Lesů ČR a lesnických firem s cílem zajistit flexibilitu v boji s kůrovcovou kalamitou.
- Zvážit restrukturalizaci státního podniku a využití personálního potenciálu v terénu.
- Zásadní zjednodušení fungování Lesů ČR, které by restrukturalizaci umožnilo.
- Na základě novely vyhlášky č. 83/1996 Sb. vytvořit jasné zadání státních lesů pro školkařské provozy.
- Využití osob ve výkonu trestu pro zalesňování a úklid klestu.
- Motivovat pracovníky státních i soukromých a obecních lesů a státní správy lesů po dobu kalamity – pozitivní motivace – proplácení přesčasů, odměny, ale i negativní motivace v případě nedůslednosti nebo plýtvání kapacitami.
- U státních lesů jasně definovat cíle v boji proti rozvoji kůrovcové kalamity a jejich splnění pozitivně ohodnocovat.
- Zásadní pozornost věnovat také pozitivní a případně negativní motivaci výkonu činnosti OLH.
- Uskutečnit kontrolní šetření efektivity OLH na náhodně vybraných lokalitách (zjištění postupu OLH v oblasti ochrany lesa vůči dotčeným vlastníkům). Z výsledku šetření vyvodit změny ve fungování OLH včetně zavedení institutu zodpovědnosti za „spravovaný“ majetek.
- Zásadní zlepšení fungování SSL včetně poskytování informací drobným vlastníkům lesů.
- Vytvořit a zveřejnit seznam chybných a kontraproduktivních postupů v ochraně lesa

KOMUNIKACE A SDÍLENÍ INFORMACÍ

- Využít funkční systém evidence kůrovcového dříví kraje Vysočina v celorepublikovém měřítku (optimálně se zakotvením povinnosti OLH vkládat data do tohoto systému), které by umožnilo lépe koordinovat opatření v ochraně lesa.
- Vytvoření centrálního místa pro rozesílání výzev vlastníkům, kteří v ochraně lesa nekonají (OLH, SSL by na toto místo zaslalo pouze adresu vlastníka a lokalizaci porostu), rozvěšení těchto výzev na všech ORP.
- Vytvořit odhad (ekonomických a dalších) dopadů, pokud se kůrovcová kalamita rozšíří na celé území ČR a informovat o těchto dopadech veřejnost.

- Monitoring porostů – urychlené využití družicových snímků lesních porostů a vytvoření portálu s vylišenými suchými stromy jako potenciálním rizikem šíření kůrovců do okolí.
- Kromě pozitivní podpory vlastníků lesů by státní správa měla sáhnout také k pokutování vlastníků, kteří nečiní opatření v oblasti ochrany lesa a tyto pokuty medializovat (v oblastech, kde ještě nedošlo k rozvoji kůrovcové kalamity).

RAJONIZACE LESŮ

- Prognózy ukazují, že výše objemu kůrovcem napadených stromů na rok 2019 velmi pravděpodobně překročí republikový etát. V souvislosti s nedostatkem kapacit v celém střeoevropském prostoru nelze předpokládat provedení úspěšných a včasných asanačních těžeb na celém území ČR.

Proto je třeba provést rozčlenění lesů v ČR podle zasažení kůrovcovou kalamitou a prognózy úspěšnosti protikůrovcových opatření, s tím že v epicentrech kůrovcové kalamity by došlo na základě podílu uskutečněných kůrovcových těžeb k odložení většiny aktivit a kapacity by se přesunuly do oblastí, kde je vysoce smysluplné vyhledávat a asanovat aktivní kůrovcové stromy. Dle začlenění do rajonizace by došlo k diferenciaci dalších postupů v jednotlivých rajonech.

Rajonizace by proběhla formou opatření obecné povahy. Postup v jednotlivých rajonech ČR by schvalovala SSL na krajské úrovni, kde by byla zohledněna lokální specifika.

(Návrh rajonizace je členy think tanku dále diskutován a rozpracováván.)

Členové CZECH FOREST think tank